

БРУТАЛНИ ВИДЕО-СНИМЦИ УБИСТВА ЖРТАВА ISIS-а

ТЕРОР С ПОРУКОМ

Последње речи новинара Џејмса Фолија, које је био приморан да изговори: „Претпостављам, све у свему, да желим да никада нисам ни био Американац”, сведоче о томе да он није само обичан талац и жртва – његово понижавање истовремено је понижавање целокупне америчке нације. Одмазда за понижење има посебно значење у реторици и делима модерних радикалних исламиста, што је последица дефиниције понижења као неправедног наметања немоћи.

Прошлог августа, узнемирујући снимак погубљења новинара Џејмса Фолија постављен је на Јутјубу, а нико није могао ни да претпостави да је реч о првом у низу бруталних видео-клипова којима ће се ISIS (Islamic State of Iraq and al-Sham) обратити јавности. Иако је прошло годину од његовог емитовања, многе гледаоце и даље прогони та сцена, налик онима из хорор филмова. Међутим, такав видео, у очима неке другачије публике, хвалоспев је мушкости, али и излаз из безнађа.

Видео је, наиме, био захтев америчкој влади да обустави ваздушне нападе против те групе током прогона у Ираку, али, како су се амерички ваздушни напади наставили несмањеном жестином, уследила је парада талаца, одсецања глава и претњи. Међутим, годину касније, скоро се нико не сећа конкретних захтева и бруталних одговора на њих, али оно што се свима дубоко усекло у сећање јесу лица жртава суочена с неумитним крајем.

Уз помоћ модерне технологије управо ови видео-клипови учинили су да ISIS, који је годинама уназад био уме-

шан у насиља која разарају Ирак, за кратко време постане акроним препознатљив на свим меридијанима.

Питање које се намеће јесте како настају такви видео-клипови и шта ISIS њиховом бруталношћу жели да постигне? Питања сведоче и о чињеници да је о тој групи много тога непознато. Војни, безбедносни и стручњаци за тероризам одавно су закључили да су видео-снимци тактика, односно стратегија за добијање конкретних исхода – одвраћање америчких ваздушних напада, регрутовање нових бораца и сејање страха међу непријатељима.

РЕТОРИКА НАСИЉА

Сваки од тих видео-клипова много је више од обичног записа о насилној смрти. Они су наступи насиља, намерно исценирани да понизе жртве. Вербална и визуелна реторика, појединачно, али најчешће у тандему, преносе значења која им је ISIS наменио. Положај тела таоца, пре и након смрти, који су натерани да говоре, слушају наређења и трпе, сведоче да је насиље у потпуности прорачунато спроведено.

Такође, улоге су веома брижљиво одабране, а захтеви и изјаве егзекутора, који се у првом видео-клипу обраћа директно америчком председнику Обами, имају за циљ да нагласе еквиваленцију статуса између САД и ISIS, стварајући терен на коме целат наставља да спроводи инверзију претходних односа доминације и моћи.

Последње Фолијеве речи, које је био приморан да изговори: „Претпостављам, све у свему, да желим да никада нисам ни био Американац“, сведоче о томе како се врши таква инверзија – он није само обичан талац и жртва, његово понижавање истовремено је понижавање целокупне америчке нације. Одмазда за понижење има посебно значење у реторици и делима модерних радикалних исламиста, што је последица дефиниције понижења као неправедног наметања немоћи.

Огољене главе у наранџастој одећи, која подсећа на комбинезоне које су носили затвореници у затвору Гвантанамо беј, клечећи пред целатом у црној одори, таоци су приморани да последњим дахом изговоре речи својих убица. Једино њихове очи одају какве су муке претходиле тој сцени, у којој им је намењена кључна улогу у спектаклу сопственог убиства.

ПРОЖИВЉАВАЊЕ СТРАХА

Жртве ISIS-а вишеструко су изложене јавности – њихова имена, лица, страх, немоћ, а касније и њихова тела сви могу да виде. Насупрот томе, практично сви детаљи идентитета целата ISIS-а су скривени, а једини изузеци су бри-

тански акценат и смиреност, па чак и опуштеност приликом погубљења.

Имајући у виду све то, у свету значења конструисаног тим представама насиља, „ефикасност“ видео-клипова више зависи од емоционалног доживљаје него од чињеница, што питања тачности ставља у други план. То практично значи да моћ и утицај видео-клипова који сведоче о погубљењима никада нису били искључиво везани за окончање ваздушних напада америчких снага, али су увек имали за циљ да згрозе или изазову пажњу посебног дела публике.

Када такве представе почну да путују светом путем дигиталних технологија, њихов бескрајан промет и понављање, заправо, представљају поновно визуелно проживљавање насиља. То, такође, значи да су милиони људи сведоци понижења, а јачина доживљаја и видео-приказ стварају илузију учешћа у самом чину.

Тај ефекат изведеног искуства објашњава како и зашто су снимци били и остали посебно ужасавајућ призор за многе Американце, али, такође, указује како настављају да имају афективан утицај међу исламистима. То је можда и једно од могућих објашњења како насилни видео-клипови ISIS-а помажу у мобилизацији нових регрута из Европе, Африке, Северне Америке и Блиског истока. Снимци, додуше, обезбеђују и „дигиталну“ подршку оних који, иако не планирају да се придруже тој групи, сматрају да су њихови симпатизери. ■

Из текста Рксане Л. Еубен
„Како насилни видео-клипови ISIS-а помажу у мобилизацији нових регрута“
Приредила Биљана МИЉИЋ

